

Welkom in de Herenstraat 27

Een beschrijving van dit fijne huis, in het hart van Culemborg.

Wellicht het meest markante onderdeel van dit pand is de toegangspoort tot het Weeshuis. De omlijsting van deze poort dateert uit 1785 en is gemaakt door de Utrechtse steenhouwer Jan Verkerk. Behalve de twee pilasters, bekroond met vazen, heeft Verkerk boven de deur een ornament aangebracht met de wapenschilden van Elisabeth en Anthonis in 'blauw hartsteen'. Onder de wapens staat een Latijnse spreuk, waarvan de vertaling luidt:

*'Der burg'ren kroost te vroeg van oud'ren zorg ontbloot
Ontvangt Elisabeth hier koest'rend op haar schoot'.*

De poort zelf is in 1784 geheel vernieuwd. De oude voldoet dan al enige jaren niet meer in de ogen van de protectoren. Hij moet worden verhoogd voor het doorrijden van koetsen. Boven de poort bevindt zich de 'reken- of secreetkamer', ook wel archief- of besognekamer genoemd. Aanvankelijk worden belangrijke archiefstukken van het Weeshuis, zoals de fundatiebrief, in de kapel bewaard, die deel uitmaakt van het weeshuiscomplex. Wanneer het archief boven de poort in gebruik wordt genomen, is niet bekend. Mogelijk is dat eind zeventiende, begin achttiende eeuw. Van het archief wordt serieus werk gemaakt. Het wordt brandvrij getimmerd en voorzien van 'gekluisde zoldering en vloer'. De vloer wordt bij de verhoging van de poort noodgedwongen verwijderd. Tegen 1800 is deze ruimte waarschijnlijk schoollokaal van de Latijnse school.

Daarna, in 1984, is de poort deels ingestort door verbouwingen aan "Luxor", het appartementen complex naast de poort. Destijds was de ruimte boven de poort de muziekkamer van de heer (Bertus) Jansen, de toenmalige bewoner. Gelukkig raakte niemand gewond en de poort is hersteld. Een Mariabeeldje viel tijdens de instorting naar beneden, maar bleef onbeschadigd. De toenmalige bewoners voelden zich in hun geloof gesterkt, zo gaat het verhaal.

Los van de "rekenkamer" -later de Latijnse school- boven de poort, is op de zolder van nummer 27 een ingetimmerd houten kamertje te vinden. Naar verluidt was dit de kamer van "de (dienst)meid" uit de periode dat Meester Rinkes, het hoofd van de Katholieke Jongensschool, in dit huis woonde. De huidige keuken, die je direct na binnenkomst links aantreft, was vroeger de Zondagse kamer en werd dus nauwelijks gebruikt. De gang liep destijds van voor, naar geheel achter en was bijna 18 meter lang. Aan de achterzijde van het huis, vanuit de tuin goed te zien, het wapen met jaartal 1729. Het voorhuis is op eerdere tekeningen uit 1649 al te zien, dat bestaat dus al (veel) langer.

*Detail uit de kaart van
Blaeu, 1649. We zien het
weeshuiscomplex met
vrijstaand een klein
gebouw dat de brouwerij
zou kunnen zijn.
Collectie Museum
Elisabeth Weeshuis.*

27